

Lesekroken

Undervisningsopplegg til artikkelen
«Forskerne kan trene fisk til å plukke lus»

Finn perspektiver i teksten

Av: **Tuva Bjørkvold**

– Forfatter, ressurslærer for Nysgjerrigper og førsteamanuensis ved OsloMet

Innen kritisk tenkning er det sentralt å kunne se en sak fra ulike sider, eller sagt med andre ord, finne ulike perspektiver. Som oftest er det ikke enkle løsninger på problemer. Derfor er det viktig å få fram ulike sider så en kan få en grundigere forståelse av et tema.

I artikkelen «Forskerne kan trene fisk til å plukke lus» kommer flere perspektiver fram. For å få en god forståelse av disse må en imidlertid finne problemstillingen først: Hva er problemet i artikkelen? Hva prøver egentlig forskerne å ordne opp i? La elevene lese artikkelen og komme med forslag. Skriv forslagene til hva problemet er, som et spørsmål. Når dere er enige, kan dere bruke det vedlagte perspektivarket og fyll ut det dere mener er problemet. Det kan for eksempel være formulert slik:

- Hvordan kan vi bli kvitt lus på oppdrettslaks?

Lakselusa er et krepsdyr som biter seg fast i laksen. Da blir det sår, og saltvann kan lekke inn i laksen. Om det blir for mye saltvann i laksen, vil den dø. Det er også plagsomt for laksen med lus som henger på kroppen dens. Dette problemet gjelder bare oppdrettslaks. På villaks slipper lusa taket om laksen kommer i ferskvann, som villaks gjør når den svømmer oppover elver for å gyte. Oppdrettslaks er bare i saltvann, derfor slipper ikke lusa av seg selv.

Det er tre forslag til løsninger som kommer fram i teksten:

1. Ta rensefisk i merdene så de kan spise lus fra laksen
2. Trene rensefisk før de blir satt til å spise lus fra laksen
3. Gjøre noe så laksen ikke får lus i merdene

Løsning 1 er å bruke rensefisk. Fordelen med dette er at rensefisken kan spise lus som mat. Problemet er at rensefisken blir stresset, og mange fisker dør. Derfor er løsning 2 å trene rensefisken på forhånd, så de blir vant med lus og laks. Løsning 3 er helt annerledes, den prøver å hindre at laksen får lus i det hele tatt.

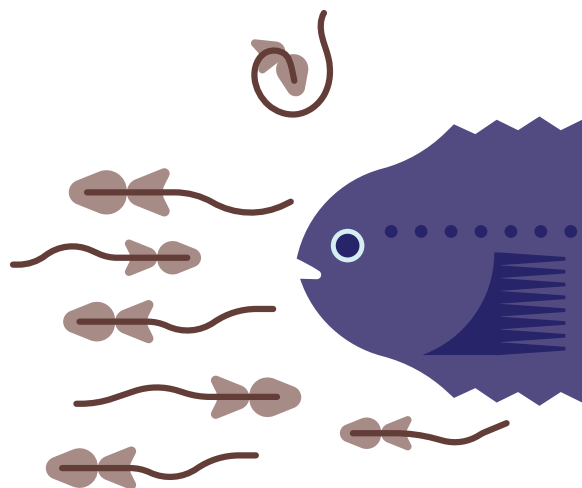
Jobb sammen i klassen med å finne løsningene som står i artikkelen. La deretter elevene prøve å finne fordelene med de ulike løsningene. Fyll ut perspektivarket etter hvert. Til slutt kan dere diskutere. Hva tenker klassen er en god løsning for å bli kvitt lus på oppdrettslaks? Kanskje kommer elevene med helt nye løsninger? Noen andre løsninger kan for eksempel være:

- Spyle laksen med ferskvann; lusa tåler ikke ferskvann.

- Slutte med oppdrettslaks; fisken lever unaturlig tett.

Lesekroken setter fokus på kritisk tenkning gjennom en rekke artikler. Andre tilnærminger finner du i 2/2021 «Sjå sammenheng mellom artikkelen og dine egne erfaringar», 3/2021 «Hvorfor har noen laget denne teksten?» og 4/2021 «Hvilket kunnskapssyn formidler bildene?»

Lesekroken

Undervisningsopplegg til artikkelen
«Forskerne kan trene fisk til å plukke lus»

Av: Tuva Bjørkvold

1. Laks – hva vet dere? Se på bildet av laksen

- Hva er en laks?
- Hvor lever laks?
- Hva er oppdrett av laks?

3. Detektivlesing

- Hvordan ser lakselus ut?
- Hvorfor er det så dyrt for oppdrettere at laksen får lakselus?
- Hva slags fisk tror du det er i de forskjellige anleggene med garn på bildet på side 6? Hvorfor tror du det?

2. Finn perspektiver i teksten

Bruk arket som heter «Finn perspektiver i teksten», og skriv svarene du finner, der.

- Hva er problemet forskerne prøver å løse? Skriv det i ruta «Hva er problemet?»
- Hva er første løsning?
- Hva er andre løsning?
- Hva er tredje løsning?

Finn perspektiver i teksten

«Forskerne kan trene fisk til å plukke lus»

Hva er første forslag til løsning?

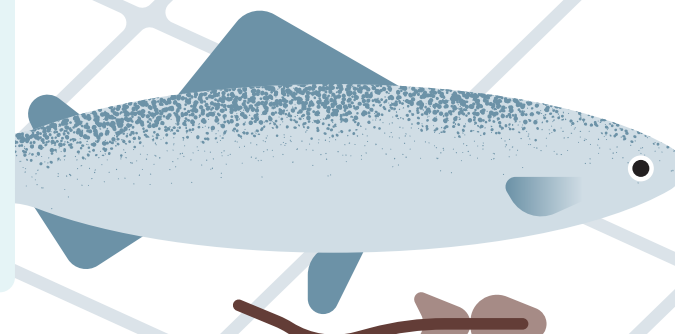
Hva er lurt med første løsning?

Hva er problemet?
(Skriv det som et spørsmål)

Hva er andre forslag til løsning?

Hva er lurt med andre løsning?

Hva er tredje forslag til løsning?

Hva er lurt med tredje løsning?

